

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 2 3 1 A 1 0 3 1 2

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Művészi szöveg(részlet) elemzése

2023. május 29., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz mellékelve van egy üres lap a vázlatkészítéshez.

SAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon, az értékelőlapokon és az üres lapon!

A feladatlap két művészi szöveg(részlet)et tartalmaz, valamint a hozzájuk kapcsolódó irányított és kevésbé irányított szövegalkotási szempontsört. A kettő közül csak az egyiket válassza, vagy az irányítottat (1.), vagy a kevésbé irányítottat (2.)! A dolgozat terjedelme minimum 400–600 szó. Összesen 30 pont érhető el.

A táblázatban jelölje x-szel a választott szövegalkotási módot!

1.	2.

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. Írott betűkkel, olvashatóan írjon, a nyelvtani és a helyesírási szabályoknak megfelelően! Ha rosszul fogalmazott, húzza át a szót vagy a mondatot, és írja le újra! Az olvashatatlan dolgozatot 0 ponttal értékeljük. A mellékelt üres lapra írt vázlatát nem értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

Üres oldal

1. Irányított irodalmi fogalmazás Szabó T. Anna: Hogy vigyázzon című novellájának részlete alapján

Mióta Mari Angliába ment, alig bírok a gyerekekkel. Azelőtt semmi baj nem volt velem, elvolt a szobájában. Néha fociztunk, hagytam győzni, hadd örüljön. Lehet, hogy nem kellett volna. Most már nem tudom, mit csináltam rosszul, de mindegy is. Ha gyereked van, semmit se csinálsz jól. Ez a nagy helyzet.

Mari szokott szkájpolni Bristolból, de csak titokban. Három lányra vigyáz teljes munkaidőben egy indiai családnál, takarít, főz, vásárol, még a kertet is ő gondozza, nagyon szigorúak vele. A múltkor mobilon hívott az utcáról, sírt, azt mondta, nem bírja tovább, a legnagyobb lány megalázta, mert alig tud angolul. Csak zokogott, hogy ő most rögtön hazajön. [...] Marcinak nem szóltam, ne várja hiába az anyját, tudtam, úgysem fogja otthagyni a munkáját. Másnap Mari hívott is, hogy karácsonyig most már kibírja, ha fene fenét eszik is.

Én örülnék, ha visszajönné, mert a gyerek már nem is emlegeti, csak minden éjjel az ő helyén alszik mellettem a nagyágyban. Hiába kiabáltam vele, hogy az ágyában a helye, ha egyedül hagyom éjszakára, bepisil. Közben haragszik Marira, ha beszélnek, csak rángatja a vállát. Mondtuk neki, hogy csak egy év, annyit kell kibírni, egy tízéves már nem ülhet mindig az anyja szoknyáján, ha nincs munka, elveszítjük a lakást, mehetünk a híd alá, ki a folyóhoz, a sötétbe. Közel van a Duna, és minden nap látja a csöveseket, egyszer az egyik részegen meg is kergette, amikor edzésről jött hazafele, úgyhogy tudja, miről beszélnek. Mondtam neki, ha nem védi meg magát, később senki sem tudja megvédeni.

Azt is mondtam, persze viccből, hogy csöves lettem én is, mert szeptemberig három utcában kell befejezni a csatornacserét. Most ez van, nincs más. Még vasárnap is dolgozunk, hol negyven fok van, hol szakadó eső, és éjszaka nem lehet betont fűrni a lakók miatt. Nem is értem, minek pampognak, ők elhúzhatnának nyugodtan a Bahamákra, akkora háza és kocsija van mindegyiknek, hogy elférne benne egy fél óvoda, ehhez képest alig egy-két gyerekük, de annyira szeretik a csendet, hogy azt is bevágják valahova a nyárra, valami művészeti táborba.

Ezt onnan tudom, hogy három hete, amióta ott dolgozunk, nem láttam gyereket a környéken, pedig nálunk a lakótelepen nyáron is tele van a játszótér. Ott bezzeg mindenkinek van a kertjében csúszda, meg játszótorony, meg pingpongasztal, meg dupla hinta, meg homokozó, meg trambulín, csak áll üresen mind. [...] Azt hiszik, ezzel mindent megadtak a gyereküknek?

Abban az utcában senki nem játszott Marcival. Én az elején megmondtam neki, hogy inkább üljön otthon, tévézzen, kap kulcsot, mehet le ő is játszani, de nem és nem. Velem akart jönni. Mit csináltam volna vele? Tiszta ideg volt, ordított, sírt, hogy ott akar lenni mellettem. Hát pofoztam volna meg? Jól van, mondtam, jöhetsz, vigyázok rád, ne sírj. Velel leszek, vigyázok. Semmi baj. Szó nélkül kelt hatkor, jött velem, ült a porban, turkált a homokban, várat épített a kockakövekből, csak a csövek közelébe nem ment soha. Félt a csatorna sötétjétől, a föld hidegétől. A többiek már röhögtek rajtunk, apámasszony katonájának nevezték, folyton ugratták. Nem sírt, csak otthon, de ezt már megszoktam. Azt hittem, ez is elmúlik, hogy megvédehetem azzal, hogy mindig velem van. [...]

Tegnap történt, de azóta is magam előtt látom. Ordítottam, hogy vigyázzon, utolsó percben ugrott félre a markoló elől, de megbotlott a kövekben, és beverte a fejét. Ott feküdt szegény ájultan a földön. [...] A kórházban persze hazudni kellett, mert egy gyereknek semmi keresnivalója egy csatornázáson. Ha beköp valaki, és megbüntetnek, Mari hiába volt Angliában. Ha hazudni kell, hazudni kell, kész, nincs mese. Az ember úgy védi magát, ahogy tudja. Marcinak is hazudtam, mikor magához tért. Azt mondtam, aludjon csak vissza nyugodtan, ott leszek mellette. Közben meg tudtam, hogy nem vehetek ki szabadságot. Bele se merek gondolni, hogy bírta ki az éjszakát és a napot egyedül az idegen helyen. Most négy óra, hatra már ott leszek nála. Azt mondták, agyrázkódása van, három napig tartják bent. Addig legalább biztonságban lesz.

Szemponatok:

- Ismertesse a novella témáját és az írói elbeszélismódot!
- Mutassa be a szóban forgó család életét! Fogalmazza meg, miért van távol Mari, és azt, ez mit von maga után! Vizsgálja meg, hogyan látja az apa saját nehézségeit mások életének tükrében! Fogalmazza meg, milyen döntéseket hoz az apa, valamint értelmezze, mi vezeti őt ezekben a döntésekben! Foglalja össze, mire döbbsenti rá a baleset az apát!
- Fejtse ki a véleményét, jól döntöttek-e a szülők az anya külföldre költözésével! Fejezze be a történetet!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

2. Kevésbé irányított irodalmi fogalmazás Greccsó Krisztián: Anyám álma című novellájának részlete alapján

Vele szerencsére nem úgy volt. Olyan sok morc ember van, aki, ha az álmai közelébe kerül, meg is feledkezik róluk. Édesanyám közel öt évtizedig dédelgetett, tervezett, rajzolgatott egy vágyat [...]. Amikor ő kislány volt, a repülés még kevesek kiváltsága lehetett, egzotikus dolog, a becsekkolás nem a magány metaforája volt, idegenben vállalt munka, ingázás, egy fülledt bádogkarámban várva a kötelezően késős indulást, mint manapság. Akkoriban az emberek felvették az ünneplő ruhájukat, és a fedélzeten, a felhők takarásában lazacot és párolt spenótot tálaltak fel az utaskísérők [...].

A repülés szabadság volt, a mi falunkból nézve az élet [...]. A repülés azt jelentette, van hová menni, és hogy lehet. Gyerekkoromban sokat emlegette az anyám, hogy ő majd egyszer. Ha nem is lett táncosnő, és egyébként sem olyan lapokat osztott az élet, ahogy tervezte, de legalább ez az egy. Ezt nem adja fel, egyszer szeretné látni, ahogy a nap gátlástalanul ragyog, és a felhők mint szellőző paplanok fekszenek, nyújtóznak, úsznak [...].

Mire felnőttem, már alig emlegette a nagy álmat, talán kezdte elfogadni, hogy akkor ez sem történik meg, ennél sokkal nagyobb dolgokról mondott le, és sokkal többet túrt annál, hogy ezért morgott volna. Talán ezért jutott eszembe, hogy amikor úgy hozta a sors, és volt olyan kegyes az élet, hogy néhány hónapra távolba szakadtam, hogy jöjjön ki utánam. Látogasson meg [...].

A távoli invitálás cudar dolog volt. Az öcsém Linzben tanult, nem segíthetett. És ez azt jelentette, hogy egyedül kell felutaznia Pestre, több átszállással kibumlizni a Feriegyre, [...] ott pultot találni, becsekkolni, onnan útlevel-, majd poggyászellenőrzésre menni, belül megtalálni a beszállókaput, amit vagy háromszor módosítanak indulás előtt. És persze Berlinben is egyedül kell a csomagot kergetni, zöldfolyosót keresni, lévén a fia csak az előtérben várhatja. [...]

Anyámnak le kellett győznie az összes szorongását, elengedni minden otthoni tempót és normát. Akkoriban a bokrosi kutyatápgyárban dolgozott, gépsor mellett, és onnan nem volt szokás elmozdulni.

Mégis, biztos voltam benne, meg fogja csinálni. Hogy egy percet nem alszik majd előtte, és mégsem lesz fáradt. Hogy napokig az ujját tördeli az izgalomtól, és ahogy közeledik az utazás időpontja, egyre többször megbánja majd, hogy belement. De aztán megy. Kérdez, küzd, mutogat. [...] Felnőtt életében először egyedül élhet meg valamit, magát segítőnek mutató korlátok, parancsolók nélkül, akik megszabják az életét, és ezért hálát várnak tőle, hiszen ő egy falusi asszony, és örüljön, hogy szolgálhat, hogy várnak tőle valamit.

Élete nagy álmához olyan idegen dolgok vezettek, amiket soha nem próbált. Amiket nem ismert, idegen nyelvet nem beszél. Előtte tornyosult egy hálátlan világ, amelynek ismeretlenek a törvényei, utak, melyeken még nem lépett, melyektől óvta magát.

Úgy húzta ki a kerekas bőröndöt Schönefeld egyik fotocellás ajtaján, mintha csak átugrott volna Szentesre. Ragyogott a jogos büszkeségtől. Nemcsak a repülés éteri élményétől, hanem hogy megcsinálta. A repülés is jó volt, szép, sőt még szebb, mint ahogy elképzelte, de volt az álomnak egy igazsága is. Hogy le tudta győzni önmagát, meg merte csinálni, el mert indulni. [...]

Soha olyan határozottnak és boldognak nem láttam, mint akkor. Nem lehetett vele ellenkezni, úgy tekerte a biciklit Berlin zajos utcáin, mitha mindig is ott bringázott volna. Picassót néztünk, végigvártuk a Reichstag előtt a kegyetlen sort. Olyanon is neveltünk, amin itthon nem mertünk volna. Olyanokat is kimondtunk, amiket előtte soha. Anyám egyedül volt, már bő egy éve gyászban, de először nem magára hagyottan, és ahogy vacsora közben mesélt magáról, meg egy új szerelem lehetőségéről, [...] megértettem, hogy én is szabad vagyok, hogy nem muszáj, ahogy generációkon át olyan sokaknak, boldogtalannak lennem.

Szemponatok:

Ismertesse a novella témáját és az írói elbeszélismódot! Mutassa be az anya korábbi életét! Foglalja össze, miért indult útra az anya! Írja le, milyen megpróbáltatásokon kellett átesnie a megérkezésig! Mutassa be, miként hatott az új közeg az anyára! Fejtse ki, miért fontos, hogy időnként átlépjük a korlátainkat! Fogalmazza meg, Önnek milyen megvalósítandó álmai, vágyai vannak!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

Üres oldal